

ЗАКОНОДАВЧІ ЗАСАДИ ДІЯЛЬНОСТІ ЕНЕРГОСЕРВІСНИХ КОМПАНІЙ В УКРАЇНІ

Вінницький національний технічний університет

Анотація

В роботі досліджено сутність діяльності енергосервісних компаній, формування законодавчого поля їх діяльності та основні показники розвитку галузі в Україні

Ключові слова : енергосервісна компанія, інвестор, енергозбереження.

Summery

The essence of activity of energy service companies, the formation of the legislative field of their activity and the main indicators of the development of the industry in Ukraine are investigated in the work.

Keywords: energy service company, investor, energy saving.

Енергосервісна компанія (ЕСКО, англ. ESCO - Energy Service Company, «Компанія з надання енергетичних послуг») - суб'єкт господарювання, що здійснює енергоощадні заходи повністю чи частково за рахунок власних, позикових або залучених коштів та забезпечує гарантоване досягнення економії паливно-енергетичних ресурсів і води впродовж терміну реалізації енергоощадних заходів.

ЕСКО на практиці продемонстрували позитивну стратегію енергоощадності у багатьох країнах світу. Актуальність цієї стратегії особливо зростає в часи здорожчання енергоносіїв, які подекуди перетворюються на політичну зброю.[1]

ЕСКО є комерційною установою. Надаючи клієнтам можливість економії енергії — і грошей — вона бере за це плату у вигляді частини зекономлених грошей. ЕСКО бере лише частину від зекономленого, тож, обидві сторони опиняються у вигазі, а суспільство виграє завдяки загальному (в масштабах міста чи країни) зменшенню енергоспоживання та покращенню екологічної ситуації.

ЕСКО-контракт передбачає, що інвестор реалізує заходи з енергозбереження в багатоквартирному будинку або бюджетній установі за власні кошти, які повертає з отриманої економії витрат на оплату спожитих ресурсів, а потім за рахунок цієї ж економії отримує прибуток протягом обумовленого в договорі періоду часу.

Як правило, однією з умов ЕСКО-контракту є обов'язкове проведення енергетичного аудиту будинку. Оскільки інвестор бере на себе ризики отримання економії за рахунок упровадження проекту, то він прямо зацікавлений у попередніх розрахунках потенційної економії. На основі даних, отриманих під час енергетичного аудиту, оцінюється окупність інвестиційного проекту й розраховується строк ЕСКО-контракту.

Ключова відмінність між кредитом й енергосервісом (ESCO) — хто виступає інвестором: співвласники будинку (внутрішній інвестор) чи ЕСКО-компанія (зовнішній інвестор). Адже хто інвестує, той і отримує грошову економію від різниці споживання енергоресурсів «до та після» упровадження проекту.

Інакше кажучи, оформивши кредит, співвласники самостійно несуть витрати, пов'язані з реалізацією проекту, але вони відразу ж отримують економію від упровадження енергоефективних заходів. Заощаджені кошти вони можуть витрачати на власний розсуд, зокрема й скеровувати їх на погашення кредиту. Під час укладання ЕСКО-контракту співвласники не несуть витрат на впровадження заходів з енергоефективності, їх платежі лишаються постійними протягом усього строку дії договору, а економію від скорочення споживання енергоресурсів вони відчують на своїх гаманцях лише після закінчення договору енергосервісу.

9-го квітня 2015-го року Верховна Рада України ухвалила Закон № 327-VIII «Про запровадження нових інвестиційних можливостей, гарантування прав та законних інтересів суб'єктів підприємницької діяльності для проведення масштабної енергомодернізації», що було враховано і в бюджетному кодексі [2,3].

Закупівлі енергосервісу здійснюються шляхом застосування процедури відкритих торгів через систему ProZorro незалежно від вартості. Особливістю закупівель енергосервісу є те, що визначення переможця торгів здійснюється за найвищим показником енергосервісного договору, а не за найнижчою ціною. [4,5] Тоді ж, 2015 року, було прийнято національний стандарт [6]

За цим законом утеплення таких приміщень, заміна вікон та встановлення лічильників може здійснюватись за рахунок ЕСКО. До прийняття цього закону діяльність ЕСКО в Україні не була законодавчо врегульована. Відповідно законодавче врегулювання діяльності в галузі відобразилось на динаміці кількості укладених угод. За період дії закону про діяльність ЕСКО в Україні було укладено 333 угоди на загальну суму 434 млн. грн. (таблиця 1) [7].

Таблиця 1 – Основні показники діяльності ЕСКО в бюджетній сфері

Роки	2016 ЕСКО до Prozorro	2017 ЕСКО через Prozorro	2018 ЕСКО через Prozorro	2019 ЕСКО через Prozorro	Всього 2016-2019
К-сть договорів	20	3	207	103	333
Сума договорів (млн грн)	18	2,7	214,6	199,6	434,9
Середня ціна договорів (млн)	0,9	1,1	1,0	1,9	1,3
Середній строк договорів (років)	7,2	7,3	6,4	7,4	6,5
Середня очікувана економія (відс.)	22	29,6	21,3	28,1	22,6
ЕСКО-інвесторів	8	8	22	19	23
Географія ЕСКО-договорів (регіонів)	5	1	12	13	16

На момент прийняття Закону України налічувалось близько 77 626 бюджетних закладів. Рівень витрат енергії на їх опалення у 2 — 3 рази перевищує відповідний рівень витрат на опалення бюджетних установ країн Європейського Союзу. Потенціал енергозбереження таких будівель може становити від 40 % до 70 % або, в перерахунку на потенціальну економію енергоресурсів, 700 мільйонів кубометрів природного газу на рік. Для їх термомодернізації необхідно залучити від 4.2 до 8.5 мільярдів доларів США, в залежності від досягнутого класу енергоефективності, що дозволить економити до 700 мільйонів кубометрів природного газу на рік. Втім, коштів на впровадження заходів з енергоефективності в бюджеті не передбачається, тому державно-приватне партнерство у формі ЕСКО-механізмів має тут величезні переваги.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Чому Україні потрібні енергосервісні компанії. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://web.archive.org/web/20161027193310/https://www.oporaua.org/articles/5836-chomu-ukrajini-potribni-energoserვისni-kompaniji>
2. Закон України від 09.04.2015 № 327-VIII «Про запровадження нових інвестиційних можливостей, гарантування прав та законних інтересів суб'єктів підприємницької діяльності для проведення масштабної енергомодернізації»
3. Закон України від 09.04.2015 № 328-VIII «Про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо запровадження нових інвестиційних можливостей, гарантування прав та законних інтересів суб'єктів підприємницької діяльності для проведення масштабної енергомодернізації»
4. Постанова Кабінету Міністрів від 25.10.15 № 845 «Про затвердження Примірного енергосервісного договору»
5. Закон України від 25.12.015 № 922-VIII «Про публічні закупівлі»
6. Наказ Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України від 27.07.2015 № 178 «Про прийняття національного стандарту України ДСТУ Б А.2.2-12:2015 Енергетична ефективність будівель. Метод розрахунку енергоспоживання при опаленні, охолодженні, вентиляції, освітленні та гарячому водопостачанні»
7. Моніторинг ЕСКО-договорів, укладених у 2016-2019 роках. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://sae.gov.ua/sites/default/files/EPC-Monitoring.pdf>

Сердюк Тетяна Василівна – канд. екон. наук, доцент кафедри будівництва, міського господарства і архітектури, Вінницький національний технічний університет, Вінниця, e-mail: serdyuktanya@gmail.com
Tatiana V. Serdyuk - PhD, assistant of professor. Department of construction, urban and architecture. Vinnitsia National Technical University, Vinnitsia.